

Sygn. akt *I ACz 1165/18*

POSTANOWIENIE

Dnia 10 października 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Sławomir Jamróg

Sędziowie: SSA Józef Wąsik (spr.)

SSA Grzegorz Krężolek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 10 października 2018 r. w K.

sprawy z powództwa Towarzystwa (...) w W.

przeciwko małoletniemu M. Z. działającemu przez przedstawiciela ustawowego matkę B. Z.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 15 marca 2018 r., sygn. akt I C 1466/17

w przedmiocie zabezpieczenia

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że wniosek o udzielenie zabezpieczenia oddalić.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Sławomir Jamróg SSA Józef Wąsik

Sygn. akt *I ACz 1165/18*

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 15 marca 2018 r. Sąd Okręgowy w Krakowie udzielił zabezpieczenia roszczenia powoda Towarzystwa (...) w W. o uchylenie obowiązku rentowego przez wstrzymanie od dnia 1 kwietnia 2018 r. wypłaty renty na rzecz pozwanego M. Z. w kwocie 600 zł, na podstawie wyroku Sądu Rejonowego dla K.wK.z dnia 15 kwietnia 2008 r., sygn. akt I C 14/07/P (pkt I), udzielił zabezpieczenia roszczenia powoda o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności przez wstrzymanie od dnia 1 kwietnia 2018 r. wypłaty renty na rzecz pozwanego M. Z. w kwocie 6 071 zł, zasądzonej na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 21 czerwca 2011 r., sygn. akt I C 67/07, utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego wK.z dnia 16 listopada 2011 r., sygn. akt I ACa 1023/11 (pkt II), a w pozostałym zakresie odmówił udzielenia zabezpieczenia (pkt III).

Sąd I instancji podał, że powód wniósł pozew przeciwko M. Z. o uchylenie obowiązku rentowego w związku z wyczerpaniem sumy gwarancyjnej wraz z wnioskiem o zabezpieczenie powództwa. Wniósł o uchylenie z dniem 31 grudnia 2015 r. obowiązku powoda wypłaty na rzecz pozwanego renty wypłacanej mu na podstawie wyroku Sądu Rejonowego dla K.w K. z dnia 15 kwietnia 2008 r., sygn. akt I C 14/07/P w wysokości 600 zł miesięcznie z powodu wyczerpania sumy gwarancyjnej. Nadto, domagał się zabezpieczenia tego powództwa przez wstrzymanie od dnia 31 grudnia 2015 r. obowiązku wypłaty renty, wypłacanej pozwanemu na podstawie ww. wyroku Sądu Rejonowego w wysokości 600 zł miesięcznie. Pozwany wniósł też o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci pkt. 3 ust. 4 wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 21 czerwca 2011 r., sygn. akt I C 67/07 utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 16 listopada 2011 r. (I ACa 1023/11) zasądzającego na rzecz pozwanego rentę

w wysokości 6 071 zł miesięcznie ze względu na wyczerpanie sumy gwarancyjnej oraz o zabezpieczenie tego powództwa przez wstrzymanie od dnia 31 grudnia 2015 r. obowiązku wypłaty renty wypłacanej pozwanemu na podstawie ww. wyroku w wysokości 6 071 zł miesięcznie.

Powód wskazał, że w toku likwidacji szkody wypłacił pozwanemu szereg świadczeń o charakterze odszkodowawczym na podstawie uznania roszczeń pozwanego, oprócz tych należności które wynikają z wyroków Sądu Rejonowego dla K.w K.z dnia 15 kwietnia 2008 r. oraz Sądu Okręgowego w K. z dnia 21 czerwca 2011 r. Powód zwrócił nadto uwagę, że zgodnie z adnotacją znajdującą się na polisie i zgodnie z treścią art. 36 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, ubezpieczeniowym funduszu gwarancyjnym i polskim biurze ubezpieczycieli komunikacyjnych w brzemieniu obowiązującym na dzień 2 stycznia 2005 r., to jest na dzień zdarzenia, z którego pozwany wywodził swoje roszczenia odszkodowawcze wobec powoda, suma gwarancyjna w przypadku szkód na osobie wynosiła 350.000 euro na każdego poszkodowanego. Wysokość sumy gwarancyjnej w odniesieniu do pozwanego M. Z. wynosiła zatem 1.427.650 zł. Wypłacone dotychczas pozwanemu przez powoda do dnia 31 grudnia 2015 r. świadczenia przekraczały ustaloną w powyższy sposób sumę gwarancyjną. Powodowe Towarzystwo zrealizowało i realizuje nadal wydane w sprawie wyroki zarówno w odniesieniu do zasądzonych na rzecz pozwanego świadczeń odszkodowawczych, jaki i rentowych. Powodowe Towarzystwo wypłaciło już na rzecz pozwanego według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. kwotę 1.571.233,62 zł, a tym samym wypłacona kwota przekroczyła wysokość sumy gwarancyjnej. Przekroczenie sumy gwarancyjnej, to jest górnej kwoty odpowiedzialności powodowego Towarzystwa, stanowiło w konsekwencji podstawę faktyczną wniesienia niniejszego powództwa.

Wykazując istnienie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, powód wskazał że małoletni nie posiada żadnych własnych dochodów, czy też majątku, w przypadku nieudzielenia zabezpieczenia, jak również uwzględnienia powództwa nie będzie on mógł zatem uczynić zadość roszczeniom strony powodowej co do zwrotu nadpłaconych świadczeń.

Odnosząc się do powyższego Sąd Okręgowy stwierdził, że w niniejszej sprawie zostało uprawdopodobnione roszczenie przez dołączenie do pozwu dokumentów w postaci polisy z dnia 24 października 2004 r., wyroku Sądu Rejonowego dla K.w K.z dnia 15 kwietnia 2008 r., wyroku Sądu Okręgowego w K.z dnia 21 czerwca 2011 r., wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 16 listopada 2011 r. (sygn. akt I ACa 1023/11), wydruków dokonanych przelewów na rzecz pozwanego stanowiących wypłaty kwot renty. Z dokumentów tych wynikał obowiązek pozwanego zapłaty renty oraz wysokość sumy gwarancyjnej i wysokość dokonanych wypłat na rzecz powoda.

W analizowanej sprawie uprawdopodobniony został również w ocenie Sądu I instancji interes prawny powoda w uzyskaniu zabezpieczenia. Uprawnionym do otrzymania renty jest bowiem małoletni, który nie posiada własnych dochodów, ani majątku. Suma gwarancyjna wyczerpała się już w grudniu 2015 r. Sąd zaakcentował, iż jak wskazuje się w orzecznictwie i doktrynie celem zabezpieczenia tymczasowego, co wynika z istoty instytucji zabezpieczenia, nie może być zaspokojenie roszczenia. Niemniej jednak przyjmuje się, że zabezpieczenie roszczeń niepieniężnych co do swej treści może nie różnić się od merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, o ile uprawniony uprawdopodobni, że bez takiego zabezpieczenia narażony będzie na szkodę, albo inne niekorzystne skutki (wyrok SN z dnia 26 lipca 2016 r., II PK 193/15). Nadto zgodnie z art. 755 § 2¹ k.p.c. przepisu art. 731 k.p.c. nie stosuje się, jeżeli zabezpieczenie jest konieczne dla odwrócenia grożącej szkody lub innych niekorzystnych dla uprawnionego skutków. Do grudnia 2015 r. powód wypłacił już pozwanemu kwotę ponad sumę gwarancyjną i nadal ją wypłaca. Miesięcznie jest to znaczna kwota w wysokości 6.671 zł. Mając na uwadze, że pozwany jest małoletni, nie posiada żadnych dochodów, ani majątku, należało zatem w ocenie Sądu Okręgowego przyjąć, iż zachodzi konieczność udzielenia zabezpieczenia, aby zapobiec niekorzystnym dla powoda skutkom.

Pozwany wywiódł zażalenie na powyższe postanowienie. Zarzucił mu:

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego wskutek naruszenia przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, a to art. 738 w zw. z 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodów przy rozpoznaniu wniosku o zabezpieczenie w sposób niewszechstronny przez niewzięcie pod uwagę, że spełnienie

przez powoda świadczenia ex gratia z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w kwocie 143.583,62 zł na rzecz powoda, stanowiącego 9% całości świadczenia wypłacanego przez ubezpieczyciela na rzecz powoda stanowi uznanie swojej odpowiedzialności przez zakład ubezpieczeń ponad sumę gwarancyjną (art. 355 § 2 k.c. w zw. z art. 65 § 1 i 60 k.c.) lub że taka wypłata - w świetle ujawnionych okoliczności sprawy - stanowi o zgodności świadczenia ponad sumę gwarancyjną z zasadami współżycia społecznego, co czyniło zdecydowanie bardziej prawdopodobnym niezasadność roszczeń wyrażonych w pozwie,

- naruszenie art. 730¹ § 1 i 2 k.p.c. przez udzielenie zabezpieczenia uprawnionemu pomimo niewykazania, że jego brak uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie orzeczenia zapadłego w sprawie lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie,

- naruszenie art. 730¹ § 3 k.p.c. przez nieuwzględnienie interesów obowiązanego i obciążenie go zabezpieczeniem ponad potrzebę wynikającą z ochrony prawnej udzielanej uprawnionemu, czyniąc tym samym zabezpieczenie uciążliwym ponad miarę dla uprawnionego,

- art. 731 k.p.c. przez udzielenie zabezpieczenia w zakresie pokrywającym się z żądaniami wyrażonymi w pkt. 1 i 3 pozwu, tj. w sposób, który zmierza do zaspokojenia roszczenia,

- naruszenie art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie, mimo że z przedstawionych przez samego uprawnionego w postępowaniu materiałów wynika w sposób niebudzący wątpliwości, że ocena zasadności żądań pozwu, stanowiących podstawę do udzielenia zabezpieczenia na rzecz uprawnionego, jednoznacznie wskazuje, że powództwo zmierza do pozbawienia niezdolnego do samodzielnej egzystencji M. Z. podstawowych dla niego środków utrzymania, co czyni wnioski o udzielenie zabezpieczenia nadużyciem praw procesowych uprawnionego z uwagi na jego sprzeczność z zasadami współżycia społecznego.

Z uwagi na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz zasądzenie w orzeczeniu kończącym w sprawie na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie strona powodowa wносиła o jego oddalenie oraz zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie pozwanego zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 730¹ § 1 k.p.c. przesłanki zasadności żądania udzielenia zabezpieczenia (podstawy zabezpieczenia) obejmują uprawdopodobnienie istnienia roszczenia oraz interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia. Obie powyższe przesłanki muszą być co do zasady spełnione kumulatywnie. Postępowanie zabezpieczające stanowi przy tym przyspieszone, odformalizowane postępowanie, w ramach którego wymagane jest nie udowodnienie, lecz uprawdopodobnienie istnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu i interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, a zatem zgodnie z art. 243 k.p.c. nie jest konieczne zachowanie szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym. Odformalizowany charakter uprawdopodobnienia wymaganego na potrzeby udzielenia zabezpieczenia roszczenia rzutuje na sposób oceny materiału dowodowego zaofiarowanego na etapie składania wniosku o udzielenie zabezpieczenia. W zakresie pierwszej z wymienionych przesłanek należy uprawdopodobnić, iż w konkretnych okolicznościach faktycznych uprawnionemu przysługuje roszczenie podlegające ochronie w świetle obowiązujących przepisów prawa.

Sąd Okręgowy uznał w niniejszej sprawie, że na obecnym etapie postępowania strona powodowa uprawdopodobniła - na podstawie przedłożonych dokumentów oraz przedstawionych wyjaśnień - dochodzone względem pozwanego roszczenia, ustalenie to nie budziło zaś zastrzeżeń Sądu Apelacyjnego. W tym zakresie strona powodowa wykazała bowiem zarówno istnienie swego obowiązku wypłaty względem pozwanego renty, całkowitą wysokość wszystkich świadczeń wypłaconych dotychczas na rzecz pozwanego, jak również uprawdopodobniła przekroczenie górnego progu

ustawowej sumy gwarancyjnej, do której ponosi ona odpowiedzialność z tytułu szkód wyrządzonych na osobie pozwanego.

Niemniej w przekonaniu Sądu odwoławczego na obecnym etapie postępowania wпадkowego strona powodowa nie sprostowała drugiej z obligatoryjnych przesłanek uwzględnienia wniosku o udzielenia zabezpieczenia w postaci uprawdopodobnienia interesu prawnego w jego uzyskaniu. Zgodnie bowiem z treścią art. 730¹ § 2 k.p.c. interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia roszczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. W okolicznościach badanej sprawy Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, iż nieprawidłowa okazała się konstatacja Sądu I instancji o uprawdopodobnieniu przez powodowe Towarzystwo wymienionej przesłanki. W tym zakresie wnioski strony powodowej w zasadzie ograniczał się bowiem jedynie do ogólnikowego wskazania, że pozwany jest osobą małoletnią oraz założenia, iż nie posiada on żadnego majątku. Powyższe ogólne stwierdzenia nie pozwalały jednak w ocenie Sądu Apelacyjnego na uznanie, iż tym samym strona powodowa wykazała potencjalną niemożliwość lub bądź utrudnienie w osiągnięciu celu niniejszego postępowania w razie wygrania sporu. Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy w pisemnych motywach kwestionowanego postanowienia, zabezpieczenie roszczeń niepieniężnych co do swej treści może nie różnić się od merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, uprawniony winien jednak w takim wypadku uprawdopodobnić, że bez takiego zabezpieczenia narażony będzie na szkodę, albo inne niekorzystne skutki. Tego zaś zdaniem Sądu Apelacyjnego strona powodowa nie uczyniła. Powodowa spółka nie wskazała również żadnych środków, w oparciu o które można by przyjąć, iż pozwany jest osobą niewypłacalną, jedynie hipotetyczne założenie strony powodowej co do ewentualnej niemożności odzyskania w przyszłości wypłaconych pozwanemu świadczeń rentowych nie mogło zatem w przekonaniu Sądu Apelacyjnego przesądzać o uznaniu, że powodowa spółka zadośćuczyniła obowiązkowi nałożonemu na nią w treści art. 730¹ § 2 k.p.c.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny, działając na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w uwzględnieniu zażalenia pozwanego postanowił jak na wstępie.

O kosztach postępowania zabezpieczającego rozstrzygnie Sąd I instancji w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie stosownie do art. 745 § 1 k.p.c.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Sławomir Jamróg SSA Józef Wąsik